

Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie

<https://cos.strazgraniczna.pl/cos/o-nas/historia/historia-formacji/kop/13828,KOP.html>
2023-05-28, 17:54

KOP

16.05.2014

Zawieszenie broni przerywające działania wojenne na froncie polsko-bolszewickim, podpisane jesienią 1920 r. spowodowało konieczność objęcia ochrony nad tymczasową granicą, będącą w istocie linią rozgraniczającą walczące strony. W celu przestrzegania i nadzorowania warunków rozejmowych powołano :

Kordon Graniczny Ministerstwa Spraw Wojskowych (6 listopad 1920 r. - styczeń 1921 r.),

Kordon Graniczny Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego (styczeń 1921 r).

Podpisanie traktatu pokojowego w Rydze 18 marca 1921 r. nie rozwiązało jednak do końca roszczeń ZSRR do ziem, które znalazły się w granicach Rzeczypospolitej (tzw. Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi). Mnożyły się prowokacje i incydenty graniczne, mające na celu m.in. wywoływanie na Kresach niepokojów społecznych, rozbudzanie nieufności do władz polskich, rozpowszechnianie idei komunistycznych i propagandy bolszewickiej. Hasła te trafiały na dość podatny grunt, bowiem wschodnie tereny II RP zamieszkiwane były w większości przez ludność pochodzenia ukraińskiego i białoruskiego. Po zakończeniu działań wojennych i wycofaniu regularnych oddziałów Wojska Polskiego, ochronę nad nowo ustanowioną granicą z ZSRR powierzono początkowo Batalionom Celnym (czerwiec 1921 r.), następnie Straży Granicznej (1922 r.) i ostatecznie Policji Państwowej (od 1923 r.). Niestety, brak wypracowanej koncepcji i ciągle reorganizacje nie mogły zapewnić skutecznej ochrony granicy. System policyjny był zbyt statyczny i mało operatywny. Sprzyjało to nie tylko wzrostowi przestępstw, ale umożliwiało również skryte przekraczanie granicy regularnym oddziałom Armii Czerwonej. Tylko w 1924 roku, na wschodnim pograniczu dokonano 189 większych napadów rabunkowych i dywersyjnych oraz 28 zamachów sabotażowych. Największym echem w Polsce odbiły się dwa napady: na miasto Stołpce i na pociąg osobowy pod Łunińcem. 21 - 22 sierpnia 1924 r. podczas nadzwyczajnego posiedzenia Rady Ministrów z udziałem prezydenta RP, podjęto decyzję o powołaniu na Wschodzie nowej formacji granicznej. Ze względu na posiadane środki i możliwości, zadanie jej zorganizowania powierzono Ministerstwu Spraw Wojskowych. 12 września wydało ono rozkaz utworzenia Korpusu Ochrony Pogranicza, a 17 września instrukcję określającą jego strukturę. KOP organizowany był etapami. Zabezpieczenie granicy rozpoczął 27 października 1924 r., a zakończył 11 listopada tegoż roku. Święto Niepodległości stało się jednocześnie nieoficjalnym świętem korpusu. W pierwszej fazie organizacji utworzono Dowództwo oraz trzy brygady: 1 Wołyńską, 2 Nowogródzką i 3 Wileńską w składzie 10 baonów piechoty i

10 szwadronów kawalerii. Pierwszym dowódcą korpusu został gen. bryg. Henryk Odrowąż - Minkiewicz (1924 r. - 1929 r.), zastępcą - gen. bryg. Józef Tokarzewski, a szefem sztabu - ppłk Juliusz Ulrych. Nowa formacja pod względem służby granicznej podlegała Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, zaś pod względem szkoleniowym i mobilizacyjnym Ministrowi Spraw Wojskowych. W 1925 r. utworzono dwie nowe brygady, które obsadziły odcinki graniczne województw poleskiego i tarnopolskiego, a w rok później szósta "Grodzieńska" stanęła na granicy z Litwą i Łotwą. W 1927 r. KOP przejął niewielkie odcinki granicy rumuńskiej i pruskiej, przylegające do obszarów działania korpusu na obydwu skrzydłach. Tym samym ostatecznie zakończył się proces zabezpieczania wschodniej granicy państwowej na łącznej długości 2334 km. W ciągu 15 lat istnienia, KOP kilkakrotnie przechodził reorganizacje. Jego stan liczebny w różnych okresach wynosił 26 - 28 tys. żołnierzy i oficerów. Służba czynna trwała 24 miesiące dla żołnierzy, natomiast oficerowie odbywali 3 - 4 letnie praktyki, przychodząc z jednostek liniowych. Dowódców drużyn kształcono w Centralnej Szkole Podoficerów KOP w Osowcu n/Narwią. Oprócz gen. Minkiewicza, dowódcami KOP byli również :

gen. bryg. Stanisław Tessaro (1929 r. - 1930 r.),

gen. bryg. Jan Kruszewski (1930 r. -1939 r.),

gen. bryg. Wilhelm Orlik - Rückemann (31.08 - 1.10.1939 r.).

W 1938 roku, w związku z zagrożeniem wojną, KOP podporządkowano Generalnemu Inspektoratowi Sił Zbrojnych. Począwszy od marca 1939 r. korpus zmobilizował na potrzeby armii szereg dodatkowych jednostek (m.in. 2 dowództwa grup operacyjnych, 3 dowództwa dywizji, 3 brygady i kilkanaście pułków). Od 17 września 1939 roku, pod dowództwem gen. Wilhelma Orlika-Rückemanna KOP zapisał piękną kartę bohaterstwa usiłując wypełnić na Kresach Wschodnich niewykonalny rozkaz obrony Ojczyzny.

Border Protection Corps

The truce in warfare at the Polish-Bolshevik front, signed in the autumn of 1920, brought about the necessity for protection of the temporary border which was in fact the line dividing the fighting sides. In order to observe and supervise the truce conditions the following units were created:

The Border Cordon of the Ministry of Military Affairs (6 November 1920 - January 1921),

The Border Cordon of the Command in Chief of the Polish Army (January 1921)

However, signing the peace treaty in Riga on 18 March 1921 did not completely satisfy the Soviet claims to the areas which became contained within the borders of the Republic of Poland (i.e. Western Ukraine and Western Belarus). Provocations and border incidents proliferated, and their aims included raising social unrest at the Borderland, creation of

distrust towards Polish authorities, spreading communist ideas and Bolshevik propaganda. They met favorable conditions, as the eastern areas of II RP were inhabited mostly by citizens of Ukrainian and Belarusian origin. After the conclusion of military activities and withdrawal of regular troops of the Polish Army, the protection of the newly created border with the Soviet Union was delegated to Customs Duty Battalions (June 1921), then to the Border Guard (1922), and eventually to the State Police (since 1923). Unfortunately, lack of well developed concept and constant reorganizations could not provide effective protection of the border. The police system was too static and hardly operative. It led to the increase of the crime rate, and also enabled regular troops of the Red Army to cross the border secretly. Only in 1924, there were 189 major robbery and diversion cases and 28 acts of sabotage at the eastern border. Two of them had wide repercussions in Poland: the assault on the city of Stołpce and a passenger train at Łuniniec. On 21 and 22 August of 1924, during an extraordinary meeting of the Council of Ministers with the participation of the President of Poland, the decision to create a new border formation in the east was made. Due to the means and capabilities at hand, the task was delegated to the Ministry of Military Affairs. On 12 September, the Ministry issued the order to create the Border Protection Corps, and on 17 September, the instructions defining its structure. BPC was organized in stages. Securing the border started on 27 October 1924, and was completed on 11 November the same year. The Independence Day became at the same time unofficial holiday of the Corps. In the first stage of organization the Command and three brigades were created: 1 st of Volinia, 2 nd of Novgorod and 3 rd of Vilnius, consisting of 10 infantry battalions and 10 cavalry battalions. The first Commander-in-Chief of the Corps was BGen Henryk Odrowąż-Minkiewicz (1924 - 1929) , his deputy was BGen Józef Tokarzewski, and the Chief of Staff was Lt Col Janusz Ulrych. The new formation reported to the Ministry of the Interior in border service matters, and to the Ministry of Military Affairs in training and mobilization matters. In 1925, two new brigades were formed, which were sent to the border area of the Poleski and Tarnopolski Provinces, and a year later the 6 th "of Grodno" brigade stationed at the border with Lithuania and Latvia. In 1927, BPC took over small sections of Polish-Romanian and Polish-Prussian border, adjacent to the areas of activity of the Corps on both wings. By the same, the process of securing the eastern state border of the length of 2334 km had been completed definitely. During the 15 years of existence, BPC was reorganized many times. Its strength in various periods ranged from 26 - 28 thousand troops and officers. The service lasted 24 months for the troops, and the officers underwent internships 3 to 4 years long, coming from frontline units. The team leaders were educated in the Main Non-Commissioned Officers School of BCP in Osowiec on Narew. Apart from Gen Minkiewicz, the following were also the Commanders of BCP:

BGen Stanisław Tessaro (1929 - 1930),

BGen Jan Kruszewski (1930 -1939),

BGen Wilhelm Orlik - Rückemann (31.08 - 1.10.1939).

In 1938, due to the threat of war, BCP was subordinated to the General Inspectorate of the Armed Forces. Starting in March 1939, the Corps mobilized a number of additional units for the army (including 2 commands of operation groups, 3 commands of divisions, 3 brigades and a dozen of regiments). Since 17 September 1939, under the command of Gen Wilhelm Orlik-Rückemann, BCP wrote a beautiful page of heroism, trying to fulfill the impossible to complete order to protect the Homeland at the Eastern Borderland.